

Джек Лондон

Бреговете на Сакраменто

Духай, ветре, хей-о Отнеси ни в Калифорния: Казват, в Сакраменто има купища злато!

Тази моряшка песен, която матросите пеят навсякъде по света, когато наблягат върху лостовете .на шпила, за да вдигнат котва На път за пристанището Фриско, се изпълняваше от едно хлапе. То изобщо не бе виждало море през живота си, но само на двеста фута под краката му се носеха бавно вълните на Сакраменто. Наричаха го „малкия“ Джери за разлика от „стария“ Джери, неговия баща: именно от него беше чул тази песен и от него беше наследил гъстата яркочервена коса, закачливите сини очи и светлата, изпъстрена с неизбежните лунички кожа.

Старият Джери беше моряк, прекарал половината от живота си под акомпанимента на звънливата моряшка песен. После, един ден, в някакво азиатско пристанище, той запя песента сериозно, докато с двадесетина другари се въртеше и пяхтеше в кръга около шпила. А щом хвърлиха котва в Сан Франциско, обърна гръб на своя кораб и на морето и отиде да огледа с очите си бреговете на Сакраменто.

Там видя и златото – намери си работа в мината „Жълтата мечта“, където се оказа извънредно полезен при прокарването на въжена линия за вагонетките с руда през реката, на височина двеста фута над водата.

След това пое надзора над въжената линия, поддържаше я в изправност, пускаше я в движение, привърза се към нея и сам стана неотделима част от инвентара на мината. После обикна хубавичката Маргарет Кели. Но тя скоро напусна него и малкия Джери, който едва що беше проходил, и заспа последния си дълъг сън в малкото гробище сред големите тъмни борове.

Старият Джери така и не се върна повече към морето. Той остана при своята въжена линия и щедро обсипваше нея и малкия Джери с цялата любов, на каквата бе способна душата му. Когато за мината „Жълтата мечта“ настъпиха черни дни, той остана на служба в компанията като пазач на почти изоставеното имущество.

Тази сутрин обаче го нямаше там. Виждаше се само малкият Джери, който седеше на прага на барачката и пееше старата моряшка песен. Беше се приготвил сам и изял закуската си и току-що беше излязъл навън да погледа божия свят. На двадесетина крачки пред него се намираще стоманеният барабан, около който се движеше безкрайното металическо въже. До барабана бе здраво завързана вагонетката. Като проследеше с поглед шеметния полет на кабелите към отсрещния бряг, Джери виждаше в далечината втория барабан и другата вагонетка.

Устройството работеше на принципа на земното притегляне:

увличана от собственото си тегло, натоварената вагонетка минаваше над реката и едновременно дърпаше от отсрещния бряг празната вагонетка. Пълната вагонетка се разтоварваше, празната се натоварваше с руда и всичко се повтаряше отново. Откакто старият Джери бе поел надзора над въжената линия, това беше ставало десетки хиляди пъти.

Малкият Джери прекъсна песента при звука на приближаващи се стъпки. От тъмнеещата борова гора излезе висок човек със синя риза, праметнал през рамо пушка. Това беше Хол, пазачът на мината „Жълтият дракон“, която се намираще на около една миля нагоре по течението на реката и също имаше въжена линия.

– Здравей, хлапак! – поздрави Хол. – Какво правиш тук самичък?

– Ами, живуркам си – подхвърли Джери небрежно, като че ли това за него беше нещо съвсем обикновено. – Тате замина.

– Къде отиде? – попита Хол.

– В Сан Франциско. Замина снощи. Брат му починал в техния край, та отиде при адвокатите. Ще си дойде чак утре вечер.

Джери разказваше всичко това с гордото съзнание за падналото му се задължение да наглежда имуществото на „Жълтата мечта“ и славното приключение да живее самичък – на канарата над реката и да си приготвя сам закуска, обед и вечеря.

– Е добре, пази се и не си играй с кабелите – каза Хол. – Отивам да видя дали мога да чукна някой елен в каньона „Сакатата крава“.

– Май се кани да вали – отбеляза Джери дълбокомислено.

– И да ме понамокри, няма страшно – разсмя се Хол, закрочи към гората и се скри между дърветата.

Предсказанието на Джери за дъжда се сбъдна, и още как. Към десет часа боровете се залюшкаха и застанаха, прозорците на барачката задрънчаха, и дъждът заплющя с яростни пориви. В единайсет и половина Джери накладе огъня и точно в дванайсет седна да обядва.

„Днес май няма излизане навън“ – реши той, след като изми няколкото чинии и ги нареди спретнато на мястото им; после си помисли дали Хол се е намокрил много и дали е успял да удари някой елен.

В един часа на вратата се почука и когато Джери отвори, в стаята нахлуха, сякаш носени от силния порив на вятъра, мъж и жена. Бяха мистър и мисис Спилейн – фермери, които живееха в уединена долина на десетина мили от брега на реката.

– Къде е Хол? – започна Спилейн рязко и припряно.

Джери забеляза, че фермерът беше развълнуван. Движенията му

бяха отривисти, а мисис Спилейн изглеждаше много разтревожена от нещо. Тя беше слаба, бледа, измъчена жена, по чието лице личеше тежкия отпечатък на живот, прекаран в нерадостен и нескончаем труд. Същият този живот беше превил плещите на нейния съпруг и направил косата му пепелЯвосива.

– Отиде на лов в „Сакатата крава“ – отвърна Джери. – Да не сте искали да ви прехвърли на другия бряг?

Жената тихичко захълца, а Спилейн възкликна с досада и отиде до прозореца. Джери застана до него и също загледа навън към кабелите, които се губеха зад гъстата пелена на дъжда.

Обикновено жителите на горските пущинаци в този район преминаваха Сакраменто по въжената линия на „Жълтият дракон“. За прехвърлянето се заплащаше неголяма такса; от тези такси компанията изплащаше надниците на Хол.

– Трябва да се прехвърлим, Джери – рече Спилейн и посочи през рамо с палец към жена си. – Нейният баща е ранен в мината „Детелиново листо“. Експлозия станала. Казват, че няма да го бъде. Току-що ни съобщиха.

Джери почувствува как сърцето му се разтуптя. Разбра, че Спилейн иска да се прехвърлят по линията на „Жълтата мечта“. Но без баща си Джери не смееше да поеме такава отговорност – линията никога не е била използвана за превоз на хора, пък и отдавна вече не се използваше изобщо.

– Може би Хол скоро ще се върне – промълви той. Спилейн поклати глава отрицателно.

– Къде е баща ти? – попита той.

– В Сан Франциско – отвърна Джери кратко. Спилейн изпъшка и яростно блъсна юмрук в дланта на

другата си ръка. Хълцането на жена му се превърна в плач, и Джери чу задавения ѝ глас: „А тате умира, умира...“

Сълзите напиреха и в неговите очи, и той стоеше нерешително, без да знае как да постъпи. Но Спилейн реши вместо него.

– Слушай, момчето ми – рече той решително, – жена ми и аз ще се прехвърлим по вашата линия. Ще я пуснеш ли?

Джери неволно отстъпи леко. Направи го несъзнателно, като че ли бягаше инстинктивно от нещо лошо.

– По-добре вижте дали Хол не се е върнал – предложи той.

– Ами ако не е?

Джери отново се подвоуми.

– Аз поемам риска – добави Спилейн. – Не разбираш ли, момче: ние просто трябва да преминем, и толкоз. Джери кимна неохотно.

– А да чакаме Хол няма никакъв смисъл – продължи; Спилейн. – Сам знаеш, не по-зле от мен, че няма да се е върнал от „Сакатата крава“ по това време на деня. Така че да, вървим да пускаме линията.

„Нищо чудно, че мисис Спилейн изглеждаше толкова изплашена, докато ѝ помагахме да се качи в товарната вагонетка“ – помисли си Джери, втренчил поглед в зиналата зад вагонетката сякаш бездънна пропаст. Защото яростните пориви на вятъра така блъскаха пелената от дъжд и облаци в нея, че лежащият на седемстотин фута отсрещен бряг не се виждаше, а канарата в техните крака се спускаше отвесно надолу и се губеше в мъглявия въртоп. Изглеждаше като че ли по дъното имаше не двеста фута, а цяла миля.

– Готови? – попита той.

– Пускааи – изрева Спилейн, като се опитваше да над; вие вой на вятъра. Беше се покатерил във вагонетката и стоеше до жена си, стиснал едната ѝ ръка. Джери погледна на това с неодобрение.

– Както е засвирил вятърът, ще трябва да се държите и с двете си ръце – извика той.

Мъжът и жената веднага се пуснаха, хванаха се здраво за страните на вагонетката, а Джери бавно и внимателно освободи спирачката. Барабанът се завъртя, безкрайното въже започна кръгообразното си движение и вагонетката се плъзна бавно над бездната, увиснала на носещите си колела върху горния неподвижен кабел.

Той и преди беше пускал линията в движение, но сега това ставаше за пръв път без надзора на баща му. Джери регулираше скоростта на вагонетката с помощта на спирачката. Това беше необходимо, защото от време на време, при по-силните пориви на вятъра, вагонетката се разлюляваше силно. а малко преди да потъне в пелената от дъжд, сякаш едва не изтърси живия си товар в пропастта.

След това Джери можеше да съди за движението на вагонетката само по кабела. Той следеше внимателно неговото движение около барабана. „Триста фута“ – шепнеше си той, докато маркировките върху кабела се плъзгаха пред очите му – „триста и петдесет... четиристотин... четиристотин и...“ Кабелът спря. Джери освободи спирачката докрай, но кабелът не помръдна. Той го хвана с две ръце и се опита да го задвижи с енергични подръпвания. Не! Нещо бе станало. Но какво? Не можеше да се досети – вагонетката не се виждаше. Вдигна глава и с мъка можеше да различи над бездната очертанията на празната вагонетка, която

беше тръгнала от отсрещната скала със скорост, равна на скоростта на натоварената. Сега тя беше на около двеста и петдесет фута от този бряг. Това означаваше – той го знаеше, – че някъде сред сивата мъгла, на двеста фута над реката и на двеста и петдесет фута от другия бряг, Спилейн и жена му висяха неподвижно във въздуха.

Джери извика пронизително, с пълни дробове, три пъти, но сред бурята не долетя никакъв отговор. Не беше възможно нито той да ги чуе, нито те него. Докато за момент съобразяваше трескаво какво да предприеме, бързо бягащите облаци се разрешиха и разкъсаха, и за миг той зърна долу придошлата Сакраменто и увисналата във въздуха вагонетка с хората. После облациите обвиха всичко още по-плътно.

Момчето прегледа внимателно барабана, но не откри нищо нередно. Очевидно повредата беше в барабана на отсрещния бряг. Ужаси се при мисълта за мъжа и жената, които висяха над пропастта, сред бурята, люшкани насам-натам в несигурната вагонетка, без да знаят какво става на брега. И като си помислеше само, че щяха да висят там, докато той не се прехвърли по линията на „Жълтия дракон“, за да прегледа барабана на другия бряг!

Изведнъж Джери се сети, че в барачката за инструменти има един полиспап, изтича дотам и го донесе. Това беше двоен полиспап. „Четворно по-голяма подемна сила“ – мърмореше, той на глас, докато закрепваше полиспапта към безкрайното въже. После затегли въжето на полиспапта – теглеше с все сила, докато започна да му се струва, че ръцете му изскочат от ставите и раменните мускули ще се разкъсат. Но кабелът не помръдна. Не оставаше нищо друго освен да премине на отсрещния бряг.

Вече беше мокър до кости, така, че даже не забелязваше дъжда, докато тичаше по пътеката към „Жълтият дракон“. Вятърът биеше в гърба му и беше лесно да се тича, макар че Хол не го чакаше там и нямаше кой да работи със спирачката и да регулира скоростта на вагонетката. Той обаче сам си направи спирачка от парче здраво въже, което прехвърли с клуп през горния носещ кабел.

Когато насред път, високо над реката, вятърът го пресрещна с пълната си сила, като люшкаше кабела, свиреше и фучеше около него, люлееше и накланяше вагонетката, Джери си представи още по-ясно състоянието на Спилейн и жена му. Тази мисъл му вдъхна нови сили, и след като стигна благополучно до брега, Джери се закатери с мъка по склона, срещу бурята, и се добра до въжената линия на „Жълтата мечта“.

Той разбра с ужас, че барабанът е в пълна изправност. Всичко беше

в ред и в двата края на линията. Къде тогава е задръжката? Без съмнение, някъде по средата.

Вагонетката със Спилейнови се намираще само на двеста и петдесет фута от този бряг. През бясно въртящата се пелена от дъжд Джери различи фигурите на мъжа и жената, свили се на дъното на вагонетката под поройния дъжд и яростта на вятъра. Между два пристъпа на бурята той извика на Спилейн да провери носещите колела на вагонетката.

Спилейн го чу, защото Джери видя как се привдигна предпазливо на колене, прекара ръце по колелата, а после се обърна с лице към брега:

– Тук всичко е наред, момче!

Джери едва дочу приглушените думи, сякаш идваха от много далеч. Какво беше станало, тогава? Не оставаше друго, освен празната вагонетка, която не виждаше, но знаеше, че е някъде там, над страхотната бездна, двеста фута отгатак вагонетката на Спилейн.

Той незабавно взе решение. Беше само на четиринайсет години, жилив и слабават, но животът му досега беше преминал в планината, баща му го беше научил на доста тънкости от моряшкия занаят и той не се страхуваше особено много от височините.

В кутията за инструменти, до барабана, намери стар френски ключ, един къс железен лост и сравнително ново конопено въже. Потърси напразно някакво парче дъска, от което да измайстори „моряшко столче“, но под ръка имаше само големи дъски, които нямаше как да разреже. Това го принуди да се откаже от по-удобното седло.

Джери си приготви друго, много просто седло. Прехвърли въжето през носещия кабел, на който висеше празната вагонетка, и направи голям клуп. Когато седна в този клуп, ръцете му достатъчно свободно достигаха кабела, а там, където въжето можеше да се претрие от кабела, той подложи куртката си, тъй като не можа да намери за тази цел парче от стар чувал.

Привършил набързо тези приготовления, седнал в клупа, той увисна над пропастта, и се задръпа по кабела с ръце. Беше взел със себе си френски ключ, късия железен лост и няколко фута въже. Кабелът вървеше под лек наклон нагоре, но това не му пречеше толкова, колкото вятърът. Когато яростните му пориви го залюшкаха насам-натам, като понякога едва не го засукваха около кабела, и когато отправяше поглед надолу към сивите дълбини, Джери разбра, че го е страх. Този кабел беше износен. Ами ако не издържи неговото тегло и напора на вятъра и се скъса?

Обзе го страх, истински страх; стомахът го присви и му се пригади, коленете му трепереха и той не можеше да ги спре.

Но продължи мъжествено пътя си. Кабелът беше стар и износен, от него стърчаха остри парчета разкъсана тел, които раздраха ръцете му до кръв, преди да реши да направи кратка почивка, през която поведе виком разговор със Спилейн. Тяхната вагонетка сега се намираще точно под него и разстоянието помежду им беше само няколко фута, така че Джери успя да обясни как стоят нещата, както и целта на своето пътешествие.

– Бих искал да ти помогна, но жена ми тук съвсем се разкисна – викна Спилейн към него, когато Джери потегли отново. – Както и да е, пази се, момчето ми! Сам се наредих така, а ето че сега ти трябва да ме оправяш!

– О, ще се справя! – извика Джери в отговор. – Кажете на мисис Спилейн, че само след минутка ще бъде на брега.

През поройния дъжд, който почти го заслепяваше, люшкайки се насам-натам като някакво бързо и неравномерно движещо се махало, с остри болки в изподраните си ръце, задъхан от усилията и от самия въздух, с който вятърът от време на време пълнеше до задушаване дробовете му, Джери накрая се добра до празната вагонетка.

Един единствен поглед му показва, че не беше предприел опасното пътешествие напразно. Предното носещо колело, чийто жлеб беше разяден от дълга употреба, бе изскочило и сега кабелът беше здраво приклепен между самото колело и вилката.

Едно нещо беше ясно: колелото трябваше да се откачи от вилката. Още едно нещо бе също така ясно, докато се откачи колелото, вагонетката трябваше да се привърже към кабела с донесеното от него въже.

След четвърт час работа не успя да направи нищо друго, освен да върже вагонетката. Шплентът, който крепеше колелото към оста, беше ръждясал и набит. Джери го заудря с едната ръка, а с другата се държеше доколкото можеше, но вятърът непрекъснато го люшкаше и въртеше и в повечето случаи той не можеше да уцели шплента. Девет десети от усилията му отиваха за това, да се задържи на мястото си. От страх да не изгърве ключа, той го привърза с носна кърпичка към китката си.

След половин час Джери успя да освободи шплента, но не можеше да го измъкне. Десетки пъти се канеше да зареже всичко – струваше му се, че напразно е преминал толкова опасности и положил всички тези усилия. После му хрумна нещо, трескаво пребърка джобовете си и намери каквото търсеше: дълъг, дебел гвоздей.

Ако не беше този гвоздей, попаднал кой знае как и кога в джоба му, щеше да се наложи отново да отива до брега и да се връща. Като проверя гвоздея в главичката на шплента, най-после получи някаква опора и след миг шплентът бе измъкнат. После Джери заудря и замушка с лоста, за да освободи самото колело, където то беше приклучено от кабела към вилката. След като свърши това, той го постави на мястото му и с помощта на въжето започна да повдига вагонетката, докато колелото легна отново върху кабела.

Но всичко това отне доста време. Повече от час и половина беше изминало, откакто се беше добрал до празната вагонетка. И едва сега Джери напусна своето „седло“ и се смъкна във вагонетката. Той отвърза задържащите въжета и носещите колела бавно се завъртяха. Вагонетката се движеше и момчето знаеше, че някъде зад него – макар че не можеше да я види – вагонетката със Спилейнови също се движи, но в обратна посока.

Сега нямаше нужда от спирачка, тъй като неговото тегло уравновесяваше достатъчно тежестта в другата вагонетка; и скоро от облаците мъгла изплува високата скала и старият, добре познат барабан, който равномерно се въртеше.

Джери слезе и здраво привърза вагонетката. Той направи това спокойно и грижливо, а после – съвсем негероично – се свлече до барабана и, без да обръща внимание на поройния дъжд и бурята, избухна в ридания.

За това имаше много причини: той плачеше отчасти поради нетърпимата болка в изподраните му ръце; отчасти от изтощение; отчасти от облекчение и от съзнанието, че се е освободил от продължилото толкова дълго време нервно напрежение; и до голяма степен от чувството на удовлетворение, че мъжът и жената бяха спасени.

Те не бяха тук, за да му благодарят, но той знаеше, че някъде зад тази ревяща, брулена от бурята пропаст те сега бързаха към мината „Детелиново листо“.

Джери се дотътри до барачката. Бялата дръжка на вратата почервенея от кръв, когато сложи ръка върху нея, но ри дори не забеляза това.

Беше доволен и горд от себе си, защото беше уверен, че е свършил добра работа, пък и беше достатъчно честен да признае в себе си, че е така. Но в мисълта му се въртеше скрито някакво малко съжаление: да можеше баща му да е тук, за да види всичко това!

КРАЙ

Jack London
The Banks of the Sacramento, 1903

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 11 април 2003

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2248>]